

LAUSUNTO

**Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vaarallisten
kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn
turvallisuudesta annetun lain ja rakentamislain
muuttamisesta, HE 3/2026 vp**

Talousvaliokunta 6.3.2026

Ari Ekroos
Professor of Economic Law
Aalto University

Yleistä

- Hallituksen esitys sisältää monia oikeansuuntaisia muutosehdotuksia, jotka voivat merkittävästi nopeuttaa maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupamenettelyä
- Toisaalta menettelyä uudistetaan vain kemikaaliturvallisuuslain ja rakentamislain osalta, vaikka suunnittelu- ja lupamenettelykokonaisuuteen kuuluu myös muita osia, joilla on merkitystä hankekokonaisuuden kannalta.
- Muun lainsäädännön, erityisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja alueidenkäyttölain (132/1999) mukaisia menettelyjä uudistamalla olisi mahdollista sujuvoittaa menettelyä monilta osin.
- Esimerkiksi Suomen ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskeva sääntely voisi kaivata merkittävää uudistamista

Kemikaaliturvallisuuslaki

- Lain 6 §:n 25 kohtaan lisättävä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen määritelmä.
- Määritelmän kannalta keskeistä on se, että laitos on puolustusvoimien maanpuolustukselle olennaiseksi katsoma muu kuin Puolustusvoimien hallinnassa oleva laitos.
- Määritelmä jättää käytännössä puolustusministeriölle harkintavallan ehdotettujen säännösten soveltamisen suhteen.
- Hallituksen esityksessä kriteereitä tuodaan esiin (kemikaaliturvallisuuslain 6 §:n yksityiskohtaiset perustelut, s. 22, sekä rakentamislain 43 c §:n yksityiskohtaiset perustelut, s. 26-28).
- Ei olisi mahdotonta sisällyttää yleisesti joitakin kriteereitä myös itse säännökseen.

Kemikaaliturvallisuuslaki 2

- Lain 20 a § mahdollistaisi poikkeamisen kemikaaliturvallisuuslain kaavan huomioon ottamista 20 §:n vaatimusten harkinnasta lupa- tai ilmoitusmenettelyssä.
 - Säännös olisi lupamenettelyä merkittävästi sujuvoittava, kun kaavoituksesta johtuvat viiveet tai kaavoittamattomuus eivät hidastaisi hankkeen etenemistä.
- Lain 25 b §:n mukaan puolustusministeriön tulisi antaa lausunto toiminnanharjoittajalle siitä, että tuotantolaitos on maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos, jos se näin katsoo.
 - Säännöksen sanamuotoa olisi mahdollista kielellisesti kehittää merkittävästi siten, että se ei sisältäisi suurta määrää sivulauseita.

Rakentamislaki

- Lain 43 c §:ssä olisi uusi rakentamislakiin sisällytettävä sijoittamislupatyyppejä.
 - Alueellinen soveltamisala ei ulottuisi asemakaava-alueille
 - Säännöksen otsikko voisi olla ”maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa
- Luvan edellytyksistä säädettäisiin uudessa 46 b §:ssä.
 - Säännökseen on otettu keskeiset nimenomaan sijoittumista koskevat eli maankäytölliset edellytykset, joista 3 ja 4 kohdat vastaavat alueidenkäyttölaissa säädettyjä asemakaavan sisältövaatimuksia (alueidenkäyttölain 54 §:n 3 momentti) ja lähentävät lupaharkintaa asiallisesti asemakaava-harkintaan.
 - Ehdotuksen 46 b §:n 13 (§ virheellisesti itse lausunnossa) kohtaan sisältyvä varoaluetta koskeva säännös on direktiiviviittauksineen monimutkainen, mutta tarpeellinen
 - Varoalueiden tai muutoinkaan laitosten merkitystä ei ole arvioitu omaisuudensuojan näkökulmasta esityksen 12 luvussa, vaikka varoalueet voivat merkittävästi vaikuttaa kiinteistön omistajien taloudelliseen asemaan estäessään kiinteistöjen kehittämisen.
 - Pelkästään 63 §:n 5 kohdan mukainen rakennus-paikkaa koskeva vaatimus ei ole merkittävä tässä suhteessa, kun se ei edellytä varoalueiden omistamista tai hallintaa.

Rakentamislaki 2

- Valitusoikeudesta maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta säädettäisiin 179 b §:ssä
 - 1-3 kohdat koskevat asianosaispiirin kuulu-vien valitusoikeutta
 - Kunnalla ja naapurikunnalla olisi valitusoikeus (5 ja 6 kohdat)
 - Lupa- ja valvontavirastolla ja muulla viranomaisella olisi valitusoikeus (7 ja 8 kohdat).
 - Näiltä osin valitusoikeutettujen piiri olisi sama kuin puhtaan siirtymän sijoittamisluvassa (rakentamislain 179 a §)
 - 3 kohta koskisi yleisön valitusoikeutta ja olisi poikkeava 179 a §:stä
 - Seveso III –direktiivissä viittaus YVA-direktiiviin
 - Kaikkien maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten osalta ei YVA-lain mukaiseen menettelyyn ei ole velvollisuutta
- Rakentamisen aloittamisesta ilman lainvoimaista poikkeamislupaa säädettäisiin 186 a §:ssä
 - Säännös on perusteltu ja sen soveltaminen voisi joissakin tapauksissa nopeuttaa menettelyä merkittävästi ja vakuus varmistaisi ennallistamisen kustannuksia sekä haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamista päätöksen kumoutumisen tai luvan muuttamisen varalta
 - Säännöksen soveltamisalan laajentamista koskemaan joitakin muitakin hankkeita tai yleisesti poikkeamislupapäätöksiä tulisi selvittää
 - Hankkeesta vastaavan, viranomaisten ja asianosaisten näkökulmasta kyse on kuitenkin samasta hankkeesta, jota tarkastellaan kokonaisuutena.

Kiitokset mielenkiinnosta!